

**Dr. Babasaheb Ambedkar Open University**  
**Term End Examination February – 2026**

|              |                               |            |                      |
|--------------|-------------------------------|------------|----------------------|
| Course       | : MSW                         | Date       | : 14-Feb-26          |
| Subject Code | : MSWR-403                    | Time       | : 11:30am to 01:45pm |
| Subject Name | : કામદાર કલ્યાણ અને સમાજકાર્ય | Duration   | : 02.15 Hours        |
|              | વ્યવહાર                       | Max. Marks | : 70                 |

---

**Section A**

**Answer the following (Attempt any three)**

**(30)**

1. મજૂર સંગઠનનો અર્થ, હેતુ અને કાર્યો સમજાવો?
2. કામદાર કલ્યાણનો અર્થ, ખ્યાલ, મહત્વ અને સિદ્ધાંતો સમજાવો?
3. કામદારનો અર્થ અને ખ્યાલ સમજાવી અસંગઠિત ક્ષેત્રો જણાવો?
4. મજૂર ચળવળનો અર્થ અને ઐતિહાસિક પુષ્ટભૂમિ જણાવો?
5. કારખાના અધિનિયમ – 1948 વિષે પરિચય આપી જેની મુખ્ય જોગવાઈઓ જણાવો?

**Section B**

**Answer the following (Attempt any four)**

**(20)**

1. સમાન વેતન ધારો – 1976 વિષે પરિચય આપો?
2. ભારતમાં મજૂર નીતિઓ જણાવો?
3. ભારતમાં મજૂરોની સમસ્યાઓ જણાવો?
4. મજૂર સંગઠનનો હેતુ જણાવો?
5. ગુજરાત શ્રમયોગી કલ્યાણ બોર્ડની યોજનાઓ જણાવો?
6. મજૂર કાયદાની જરૂરિયાત સમજાવો?

**Section C**

**Part – A (Multiple Choice Questions)**

**(10)**

- 1 સમાન વેતન ધારો કયા વર્ષે અમલમાં આવ્યો?

A ઈ.સ 1975

B ઈ.સ 1976

C ઈ.સ 1977

D ઈ.સ 1978

- 2 બોનસ ચુકવણી ધારા મુજબ કામદારે વર્ષમાં ઓછામાં ઓછા કેટલા દિવસ કામ કરેલ હોવું જોઈએ ?
- A 30 દિવસ B 90 દિવસ  
C 60 દિવસ D 120 દિવસ
- 3 ભારતીય રાષ્ટ્રવાદની સામાજિક ભૂમિકા પુસ્તકના લેખક કોણ છે?
- A ડૉ. વિદ્યાર્થી B ડૉ.ગોરે  
C ડૉ.એ.આર.દેસાઈ D શ્રી નિવાસ
- 4 અસંગઠિત ક્ષેત્રમાં કેટલા ટકા કામદારો કાર્યરત છે?
- A 80% B 90%  
C 99% D 92%
- 5 ભારતમાં ખેતી મુખ્યત્વે \_\_\_\_\_ પર આધારિત છે?
- A વરસાદ B સજીવ ખેતી  
C સિંચાઈ D સાંદ્રીય ખેતી
- 6 ગુજરાત અસંગઠિત કામદાર કલ્યાણ બોર્ડ દ્વારા તાત્કાલિક તબીબી સહાય પેઠે કેટલા રૂપિયા સહાય કરવામાં આવે છે?
- A 1500 B 1400  
C 1200 D 1300
- 7 કામદાર કલ્યાણ એટલે કામદારોના શારીરિક,માનસિક,સામાજિક અને સામાન્ય સુખાકારીમાં વૃદ્ધિ થાય તેવા પગલા આપવા આ વ્યાખ્યા કોણે આપી છે?
- A જી.એસ.ધુર્યે B પુનાલેકર  
C એસ.વી કર્વે D અક્ષયકુમાર દેસાઈ
- 8 કારખાના અધિનિયમની કઈ કલમ હેઠળ શ્રમ કલ્યાણ અધિકારીની નિમણુક કરવામાં આવે છે?
- A કલમ 43 B કલમ 42  
C કલમ 45 D કલમ 48
- 9 આંતરરાષ્ટ્રીય શ્રમ સંગઠન ( ILO ) ની સ્થાપના કયા વર્ષે થઈ હતી?
- A ઈ.સ 1919 B ઈ.સ 1921  
C ઈ.સ 1920 D ઈ.સ 1922

- 10 કામદારો માટે ફરજિયાત બચત યોજના કઈ છે?
- A જનધન યોજના B બેંક બચત યોજના
- C ભવિષ્ય નિધિ યોજના D પોસ્ટ ઓફીસ બચત યોજના

**Part – B (Do as Directed)**

**(10)**

**State whether the following statements are true or false**

- 1 પી.એફ એક્ટ ઈ.સ 1952 માં અમલમાં આવ્યો.
- 2 કાર્લ માર્ક્સના મતે કામદાર સંઘ મજૂર પ્રવૃત્તિનું પરિણામ છે.
- 3 કારખાના અધિનિયમ 1951 માં લાગુ થયો હતો.
- 4 કામદાર કલ્યાણનો ખ્યાલ સામાજિક છે.
- 5 ભારતમાં મજૂર ચળવળને 5 તબક્કામાં વહેંચવામાં આવે છે.
- 6 પ્રથમ વિશ્વ યુદ્ધ 1914-1918 ના સમયગાળામાં થયું હતું.
- 7 ભારતીય અર્થતંત્રમાં શ્રમિકોને 4 વિભાગમાં વહેંચવામાં આવે છે.
- 8 કામદારોના કલ્યાણ માટે હાથ ધરવામાં આવતી પ્રવૃત્તિ એટલે કામદાર કલ્યાણ.
- 9 ઉદ્યોગોના વિકાસની પ્રક્રિયા એટલે સામાજિક વિકાસ.
- 10 માતૃત્વ લાભ અધિનિયમ 1961 માં ઘડવામાં આવ્યો.

\*\*\*\*\*